

RESPONS AKADEMI

JENNY ÅBERG

Högskolan Dalarna
jae@du.se

På temat ”Kyrkans profetiska roll i samhället” bjuder tidskriften *HYBRID* in till läsning som spänner över både tid och rum; från grekisk-romersk tid till samtid, från Västefärnebo till det stora landet i väst, från kyrkan som en röst mot våld till dominionism. Läsningen ger stor behållning och texternas innehåll kan, igenom tematiken som placerar profetian som en del av samhällskontexten, läsas från flera håll.

I läsningen av kyrkan som en del av samhället kastar texterna ljus över samtidens samhälle och politik. Från ett statsvetenskapligt perspektiv är behandlingen av dominionsteologin särskilt intressant. Denna återfinns både i Mikael Stenhammars text om kyrkans profetiska uppdrag enligt dominionsteologin och Tomas Poletti Lundströms text om politiska idéer hos Förebedjare för Sverige.¹ Enligt Stenhammar är dominionsteologin en specifik teologisk inriktning som utvecklats inom neopentekostala grupper som ”tolkar sitt huvuduppdrag i termer av att utöka sitt maktinflytande i världen”.² Stenhammar betonar dess grund i tolkningen av 1 Mos 1:26–28 där Gud befäller Adam och Eva att härska och lägga jorden under sig. I dess praktiska uttryck märks ”sjubergsmandatet”, som står för

¹ Mikael Stenhammar, ”Missionera, konsumera och dominera: Kyrkans profetiska uppdrag enligt dominionsteologin”, *HYBRID* 3 (2025), 172–220; Tomas Poletti Lundström, ”Profetisk kamp för nationens pånyttfödelse: Politiska idéer hos Förebedjare för Sverige”, *HYBRID* 3 (2025), 143–171.

² Stenhammar, ”Missionera”, 173.

uppfattningen att kristna ska leda samhället utifrån de sju bergen som består av religionen, familjen, utbildningen, politiken, media, underhållning samt näringsliv. Att dominionteologin fått visst insteg även i den svenska kontexten framgår av Poletti Lundströms text om de politiska idéerna hos Förebedjare för Sverige. Texter som dessa ger en möjlighet att förstå väljarbeteende och politiska strömningar som ännu inte nått sitt potentiella bidrag, än mindre så betraktat den svenska kontexten.

Utifrån kyrkan som en del av samhället märks också släktskapet mellan dominionteologin som politisk rörelse och den diskussion om demokratins samtida kris som statsvetare skrivit spaltmeter om under 2020-talet.³ En av de aspekter som lyfts som en möjlig förklaring är den ökande populismen och polariseringen. Även om definitionen av populismen är omstridd finns en gemensam förståelse av att populismen ser samhället som i grunden bestående av två grupper; en elit och ett folk. Om eliten kännetecknas av arrogans och korruption karaktäriseras folket av både sunt förnuft och ärlighet.⁴ Igenom att ställa dessa gruppers intressen mot varandra är, med andra ord, populismen i grunden polariserande. Dess retorik ger uttryck för principer om vem som ska regera utan att redovisa vad en sådan politik ska bestå i eller hur den ska förverkligas. Märkbart är också de fiender som populismen ofta sätter i centrum. Etablerad media blir "fake news", val ses som manipulerade, politiker som en del av den korrupta eliten, och förvaltningen som uttryck för "the deep state".⁵ Både i sin tydliga uppdelning av människor och de fiender eller "berg" som ska intas syns i dominionismen tydliga drag av den polariserande populism som idag utgör en av de mest diskuterade aspekterna av demokratins samtida kris.

³ Se till exempel Anna Lührmann och Staffan I. Lindberg, "A Third Wave of Autocratization is Here: What is New About It?", *Democratization* 26/7 (2019), 1095–1113.

⁴ Jørgen Møller och Svend-Erik Skaaning, *Democratization and Autocratization in Comparative Perspective: Concepts, Currents, Causes, Consequences, and Challenges* (New York: Routledge, 2024).

⁵ Pippa Norris och Ronald Inglehart, *Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism* (Cambridge: Cambridge University Press, 2019).

Texterna i temanumret påvisar dock på samma gång att detta är långt ifrån den enda eller rådande modellen för samtidens kyrka. Carl Johan Berglunds studie av den profetiska praktiken och samhällets förväntningar med 1 Kor 11–14 i fokus kan nämnas som exempel.⁶ Analysen av en konkret praktik som att profetera barhuvad eller beslöjad mynnar ut i en förklaring av texten som både fördjupar förståelsen av texten utifrån Paulus övriga undervisning och placerar den i sin tids sammanhang. I den läsningen ges möjlighet, inte att eliminera spänning mellan bibeltext och omgivande samhälle, men att lösa upp delar av dess potentiellt polariserande innehåll. På så sätt påvisar analysen en möjlig väg för olika kristna sammanhang också här och nu. En väg som vare sig överger vikten av bibeltexten som sammanhang eller förståelsen för den kristna praktiken som en del av en samhällskontext, som ger möjlighet att se nyanser och ett samhälle som bestående av något mer än vi och dem.

⁶ Carl Johan Berglund, "Paulus profetiska praktik och samhällets förväntningar i Första Korintherbrevet 11–14", *HYBRID 3* (2025), 36–60.